

Mattilsynet
Felles postmottak, Postboks 383
2381 Brumunddal

Deres ref:

Vår ref

Dato

2018/130-4

02.02.2018

Åpent brev til Mattilsynet

Skrekken for sykdommen CWD gir stor økning i antallet dyrepåkjørsler.

CWD, eller Skrantesjuka som er det norske navnet sykdommen har fått er en prionsykdom som kan smitte mellom hjortevilt. Smitten skjer gjennom spytt, urin og avføring. Dette er en sykdom som angriper hjernen og har dødelig utgang for de dyrene som blir smittet.

Det er siden det første tilfellet av CWD ble oppdaget på en villrein i Nordfjella blitt funnet flere dyr med smittsom CWD i dette området. I tillegg er det funnet 2 elger i Selbu, 1 elg i Lierne og 1 hjort i Gjemnes (Møre) som har en annen variant av CWD. Her er forskerne og myndighetene usikre på om denne varianten er smittsom, men det har etter hvert kommet frem at det er ting som tyder på at dette er en spontan variant som kan inntreffe på eldre dyr. Noen av tegnene som er trukket frem her er at alle disse tilfellene er eldre hos elger/hjort, samtidig som at det ikke er synlige tegn i dyrenes lymfeknuter på at de er smittet. Smittsom CWD som er funnet i Nordfjella vil være synlig i lymfene før det er synlig i hjernen.

Som en følge av disse funnene er det innført en egen bekjempelsesforskrift som omhandler CWD, Forskrift om tiltak for å begrense spredning av CWD. Her står det bl.a. at det er forbudt å fore hjortevilt pga smittefare mellom dyr. Mattilsynet kan imidlertid dispensere fra dette generelle foringsforbudet der det er gode grunner for dette (§ 6c), som f.eks. for å unngå dyrepåkjørsler på veg og jernbane og hensynet til liv og helse. I tillegg ble det laget en egen Soneforskrift, Forskrift om soner ved påvisning av CWD, som omhandler sonene rundt de funnene (Nordfjella og Selbu) som er gjort av CWD. Med bakgrunn i de to tilfellene som ble

funnet i Selbu er derfor kommunene som grenser mot Selbu trukket med i denne forskriften som Selbusonen. For Midtre Gauldal og Holtålen følger sonegrensa Gaula opp til Ålen og videre sørover FV 30. Mattilsynet er av den oppfatning at soneforskriften ikke hjemler adgang til å dispensere fra foringsforbudet, og at soneforskriftens bestemmelser går foran bekjempelsesforskriftens dispensasjonsmuligheter. Derfor har Mattilsynet avslått vår søknad om dispensasjon fra foringsforbudet denne vinteren.

Funnene av CWD førte til at det ble igangsatt en omfattende prøvetaking av hjortevilt. Det ble høsten 2016 tatt hjernep prøver av alt fallvilt, samt at de kommunene som allerede var med i Helseovervåkingsprogrammet for hjortevilt, i regi av Veterinærinstituttet, også tok hjernep prøver fra dyr felt under jakt. I tillegg ble det tatt prøver av 104 villrein i Forollhogna, og et betydelig antall tamrein ved Stensaas reinsdyrslakteri på Røros. Høsten 2017 ble det pålagt prøvetaking av alle felte hjortevilt over 1 års alder. Dette gjør at det til nå er analysert ca. 2800 prøver av hjortevilt innenfor Selbusonen, uten at det er funnet positive prøver. I tillegg kommer prøver tatt av tamrein.

Kommunene fikk i tillegg en anmodning fra Miljødirektoratet om å øke avskytingen av hjortevilt med ca. 20 %. Dette for å få ned tettheten av hjortevilt, og dermed redusere smittefaren mellom dyr. Midtre Gauldal kommune har økt avskytingen fra 2015 til 2016 med ca. 23 %, noe som utgjør ca. 70 dyr. Det samme nivået ble opprettholdt i 2017. I Holtålen ble kvotene økt med 56 % fra 2016 til 2017.

Kommunene Røros, Holtålen, Midtre Gauldal og Melhus er med i et samarbeidsprosjekt som har fått navnet Elgprosjektet i Gauldalen. I tillegg til kommunene er det også med representanter for rettighetshaverne i kommunene, Statens Vegvesen, Bane NOR og Mattilsynet. Prosjektet ble i sin tid startet for å koordinere arbeidet med å hindre påkjørsler av vilt på veg og jernbane. Mye av fokuset i dette prosjektet har vært rettet mot å opprette foringsplasser for hjortevilt, som stopper viltet før det når ned i dalbunnen og inn på veg og jernbane. Det er brukt mye tid på å finne plasseringer av disse foringsplassene og det har etter hvert gitt en stor effekt i antallet viltpåkjørsler.

Elgprosjektet søkte dispensasjon fra foringsforbudet høsten 2016, og fikk etter hvert tillatelse til å opprettholde foringsplassene denne vinteren. Foringstillatelsen kom imidlertid såpass sent at mange av dyrene allerede hadde trukket forbi de etablerte foringsplassene og ned i dalbunnen, noe som ga redusert effekt av foringa. Dette ga seg utslag i at antallet påkjørsler gikk i været. Prosjektet søkte også dispensasjon høsten 2017 for inneværende vinter. Denne søknaden ble avslått. Prosjektet sendte så før jul inn en klage på dette avslaget, og denne klagen behandles nå av Mattilsynet. I mellomtiden tapes det verdifull tid i forhold til å gjenoppta foring på foringsplassene.

I de 4 foregående årene før CWD ble funnet hadde kommunene Midtre Gauldal og Holtålen i gjennomsnitt 11 påkjørsler på veg og jernbane i perioden 1. desember til 31. januar. I de to årene med foringsforbud har dette økt til 46 og 56 dyr. Dette er en formidabel økning.

Kommunene har forståelse for at CWD er en skremmende sykdom som det er ønskelig å få bukt med. Likevel mener vi at en i dette tilfellet må se på hvilke effekter forbudet har, spesielt med tanke på at det ikke er funnet flere tilfeller av sykdommen innenfor Selbusona, etter de to funnene i Selbu i 2016, tross omfattende prøvetaking. Vi er også kjent med at på bakgrunn av ny kunnskap som tilsier at Selbuvarianten av skrantesjuka er lite/ikke smittsom, men derimot oppstår spontant på eldre dyr, har Mattilsynet nå foreslått å oppheve Selbusona. Sett på denne bakgrunnen framstår Mattilsynets bruk av soneforskriften for å avslå Midtre Gauldal og Holtålen

sin søknad om dispensasjon fra foringsforbudet, også i de deler av kommunene som ligger utenfor Selbusona (vest for Gaula), som en firkantet tolkning av reglene. Vi vil understreke at vinterforing av hjortevilt i dalføret utelukkende gjennomføres som et trafikksikkerhetstiltak.

Det er, tross økt avskyting av elg og hjort, en stor økning i antallet påkjørsler de siste to årene. Fra et snitt på 11 dyr i året, der det laveste tallet er 3 dyr vinteren 2012/13 og 26 dyr vinteren 2014/15 som høyest, til 46 dyr i 2016/17 og 56 dyr i 2017/18.

Inntil det er funnet flere tilfeller av CWD i denne landsdelen, eller det kan påvises at også denne varianten av CWD er like smittsom som den i Nordfjella bør det derfor gis tillatelse til å fore hjortevilt for å unngå viltpåkjørsler på veg og jernbane.

Med hilsen

Kai Børge Amdal
Skogbrukssjef
Midtre Gauldal kommune

Geir Morten Granmo
Viltansvarlig
Holtålen kommune